

REDAKTION Ghia Krantz, Högviltsv. 35, 722 42 Västerås. Tel. 33 19 70

Ann-Britt Fernström, Florag. 19, 724 61 Västerås. Tel. 11 18 47

Magnus Liljefors, Backgatan 7, 724 60 Västerås. Tel. 11 59 85.

AROSFÅGLAR utges av **VÄSTERÅS ORNITOLOGISKA KLUBB**, c/o Gunnar Nordesjö, Guldnålgatan 9, 723 51 Västerås, och utkommer med fyra nummer per år. Tidningen och medlemskap i VOK erhålles genom att sätta in 40:- på postgiro nr **1 13 30-8**. Adressändringar sändes till Gunnar Nordesjö.

VOK har till ändamål att främja utforskandet och skyddet av (främst) Västerås kommuns fågelfauna, att verka för att hos allmänheten väcka och underhålla intresset för fågelfaunan. Dessa mål vill VOK försöka förverkliga bl a genom att ordna föredrag, excursioner samt genom utgivning av **AROSFÅGLAR** fyra gånger per år.

VÄSTERÅS ORNITOLOGISKA KLUBB

Ordf Martin Green, Gråsparvsv. 36, 724 70 Västerås. Tel. 35 71 73

Sekr Magnus Liljefors, Backg. 7, 724 60 Västerås. Tel. 11 59 85

Kassör Gunnar Nordesjö, Guldnålg. 9, 723 51 Västerås. Tel. 18 80 55

Ledamöter Ghia Krantz, Högviltsv. 35, 722 42 Västerås. Tel. 33 19 70

Niclas Backström, Bakplåtsv. 10, 724 76 Västerås. Tel. 35 48 97

Suppl Anders Wannstedt, Västermalmsg. 5, 724 61 Västerås. Tel. 18 97 72

Niclas Lundh, Gransångarg. 124, 724 71 Västerås. Tel. 35 22 77

Stugkommitté Martin Green (adress se ovan), Niclas Backström, Patrik Persson
för Åkeräng och Magnus Karlsson.

Rapport- Hans-Olof Hellkvist (rapportmottagare), Ekeholm, Barkarö,
kommitté 725 91 Västerås, Martin Green och Magnus Karlsson.

Program- Nicklas Backström och Magnus Karlsson.
kommitté

FISKGJUSEN I ÅNGSÖARKIPELAGEN 1988

Under 1988 har fiskgjusens häckningsframgång följts i Ångsöarkipelagen. Området som omfattas är Ångsö naturreservat d v s själva Ångsön samt omkringliggande öar. En yta på ca 72 km², varav 29 km² landareal. Tidigare har området inventerats 1980 samt 1983-1986 (Skoglund 1985 och 1986). Syftet har varit att fastställa antalet aktiva par och deras häckningsframgång.

Metodi

I mitten av maj eftersöks alla bon i området. Dessa ligger ofta väl synliga från sjösidan. De bon där honor har konstaterats ruva har ansetts som påbörjade häckningar.

Nästa besök görs i slutet av juli då häckningsframgången följs upp. Ungarna är då i det närmaste flygga och det är tämligen enkelt att räkna in ungarerna i varje bo.

Det mesta av arbetet har skett från båt, men har kompletterats med avspänning från strategiska platser på land. Metoden överensstämmer med tidigare gjorda undersökningar och bör i så mån vara jämförbara med dessa.

Resultat:

I maj hittades nio ruvande honor och under uppföljningen av häckningsresultaten i juli hittades ytterligare tre aktiva bon (ungar sedda). Således konstaterades 12 häckningar. Av dessa misslyckades 3 helt.

De nio framgångsrika paren fick sammanlagt ut 20 stora ungar, vilket måste anses som ett gott resultat.

Förutom de konstaterade häckningarna noterades häckningsindikationer (t ex varnande fåglar, matning) på ytterligare fyra platser. Dessa var dock samtliga belägna inne på de större äarna, varför ev bon ej eftersökts. Områdets gjuspopulation 1988 kan därför bedömas till 16 par.

Antalet konstaterade häckningar (12) är det högsta sedan 1983 och bryter därmed den negativa trend som verkar ha rått sedan dess (se tab 1).

Mycket glädjande är också den goda ungfågelsreproduktionen, 1,67 unge/påbörjad häckning, vilket är det högsta reproduktionstal som noterats under de år undersökningar bedrivits. Tidigare års reproduktionstal har legat i intervallet 0,69 - 1,50 med ett medel på 1,00. Reproduktionstalet anger lägsta antal ungar/påbörjad häckning som en population måste hålla för att upprätthålla sin numerär utan inflyttning utifrån. Skoglund (1985) finner det troligt att detta tal för fiskgjusen bör ligga gott och väl över 1,0. Av tab 1 framgår att reproduktionstal över 1,0 endast konstaterats 1980 och 1988, medeltalet för undersökningen ligger dock på 1,12.

Varför varierar nu häckningsframgången så påtagligt från år till år? Skoglund (1985) anger i sin intressanta artikel, till vilken här hänvisas, en rad faktorer som kan tänkas spela in.

Den mest påtagliga och förmodligen också den viktigaste i Ångsöarkipelagen är störningar från fritidsbåtar. Gjusbon som ligger i anslutning till lämpliga tilläggsplatser löper en stor risk att överges. Med båtar och människor i närheten vågar inte gjushonan ligga kvar i boet, varför ungar/ägg riskerar att frysa ihjäl/kallna eller överhettas eller t o m falla offer för mer framfusiga predatorer. Man skulle då, paradoxalt nog, kunna tänka sig att somrar med fint väder är sämre för gjusarna än somrar med dåligt väder, eftersom det rimligtvis bör vara mer båtar på sjön, med ökat "tryck" på gjusarna som följd, om det är fint väder. Annars är den allmänna regeln att det blir en bättre ungfågelproduktion under somrar med varmt och stabilt väder, som 1988. Hursomhelst, inventeringsresultatet pekar på att det fina vädret som en positiv faktor väger tyngre.

Av de misslyckade häckningarna 1988 står orsaken till misslyckandet att finna i störningar från båtlivet, i vart fall vad gäller två av dem. Dessa bon låg i direkt anslutning till populära båt- och badplatser. Båtar och människor sågs också vid dessa platser de gånger bona kontrollerades. Gjusarna uppträdde då väldigt nervöst och vågade sällan ligga kvar på boet. Förmodligen övergavs dessa bon redan innan äggen kläckts.

Vad gäller den tredje misslyckade häckningen finns ingen mänsklig störning dokumenterad, men det förefaller troligt att det rörliga friluftslivet är orsaken även i detta fall.

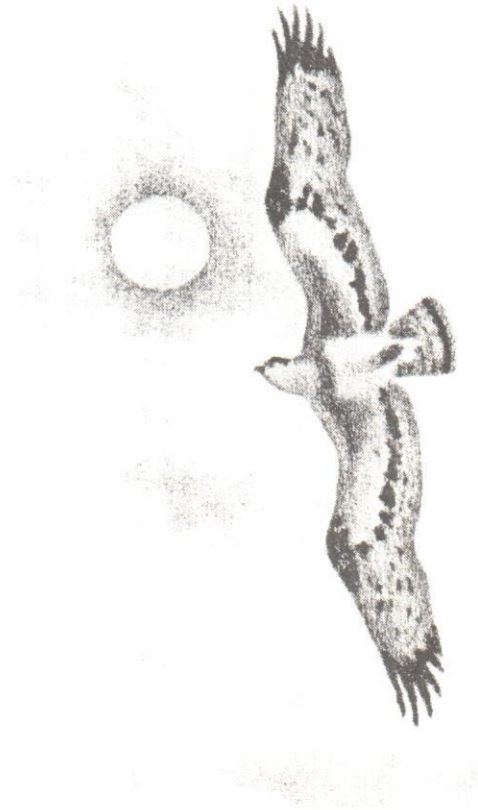
Magnus Liljefors

Referenser

- Skoglund, T 1985. Mänskliga störningars betydelse för fiskgjusens (*Pandion haliaetus*) häckningsresultat i Ångsöarkipelagen. Info-bladet 10:91-101.
- Skoglund, T 1986. Inventering av häckande fiskgjuse i Ångsö naturreservat 1986. Arbetsmaterial.

TABELL 1

	påbörjad häckning	lyckad häckning	antal ungar	antal påbörjad häckning	antal ungar/lyckad häckning
1980	14	8	21	1,50	2,62
1983	16	6	11	0,69	1,83
1984	11	4	10	0,91	2,50
1985	8	5	8	1,00	1,60
1986	8	4	7	0,88	1,75
1988	12	9	20	1,67	2,25
Medel	11,50	6,00	12,83	1,12	2,14

Fiskgjuse - Gunnar Forsman